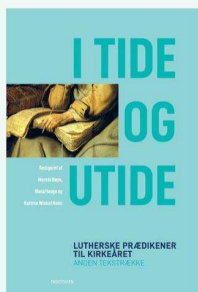

TEKST: INGE LISE PEDERSEN, TIDLIGERE MENIGHEDSRÅDSFORMAND OG UNIVERSITETSLEKTOR

Prædikener til tiden?

Det lykkes for nogle af bidragyderne i prædikensamlingen *I tide og utide*, *Lutherske prædikener til kirkeåret* at fange den trænede kirkegængers øre, mens andre bliver for abstrakte og uvedkommende

Titel / I tide og utide. Lutherske prædikener til kirkeåret. Anden tekstrække
Forfatter / Katrine Winkel Holm, Nana Hauge og Merete Bøye (red.)
Sidetæl / 336 sider
Pris / 265,00 kr.
Forlag / Eksistensen 2021

Redaktøernes navne fortæller om en tilknytning til Ti-dehverv, uden at de 39 bidragydere kan sættes på én teologisk formel, men det betones, at det er lutherske prædikener. Anmelderens baggrund er mange års kirkegang. For at afbalancere min eventuelle forudindtagethed læste jeg først den enkelte prædiken og gav den en kort karakteristik, uden at se hvem der stod bag.

Det hører til bogens gode sider at vi får at vide hvilke salmer der blev sunget ”i forbindelse med [vel = ved] gudstjenesten”, og motiveringen af salmevalget fortæller en del om den enkelte præsts liturgiske indsigt eller mangel på samme. Det er prædikener, står der, ”hvor der tales lige ud af posen om ar-

vesynd, dom og guds frygt. Hvor kødets opstandelse forkyndes som en fysisk virkelighed, og hvor sakramenternes enestående betydning udfoldes uden at nedtones”.

Lovforkyndelsen fylder mest hos de mere hard-core tide-hvervsfolk. Den trivialiseres af, at den jævnlige glider over i almindelig civilisationskritik og polemik. I betragtning af at en prædikant ikke kan modsiges, har jeg aldrig fundet polemik særlig velplaceret i prædikengenren.

Opstandelse som fysisk virkelighed

Som ikke-teolog vil jeg ikke kloge mig på opstandelsesteologi, men se på hvordan opstandelsen forkyndes.

Prædikenen til påskedag indledes med ordene ”Kristus er opstanden. Fysisk.” Ordet fysisk forekommer 11 gange. Så skulle det vel være slået fast. Det sære er bare, at jo flere gange der siges fysisk, jo mindre overbevisende virker det, og den efterfølgende polemik mod nutidens påståede fornægtelse af den fysiske virkelighed med så forskellige eksempler som fremmedhed overfor, hvor mælken kommer fra, ægteskab mellem to af samme køn og juridisk kønsskifte, medvirker hverken til klarhed over, hvad opstandelsen betyder eller til at overbevise om dens betydning for mig. Det lykkes meget bedre for samme prædikant i hans prædiken over Lazarus’ opvækkelse, hvor han tyr til en slags genfortælling af *At sige verden ret farvel*.

Prædikanten 2. påskedag slår fast, at opstandelsen ikke kan gøres forståelig. Præsten kan nærmest kun genfortælle, og det gør han så (efter et hib til dem der hylder en poetisk forståelse). Stedet hvor Maria Magdalena først genkender Jesus, da han kalder hende ved navn, udnævner han til "Et af de smukkeste steder i Bibelen for sin bevægende intimitet, og fordi det forudskikker, hvad vi håber, skal overgå enhver af os: at vi engang skal kaldes ved navn af Guds søn".

Med sin let kommenterende genfortælling fastholder prædikanten at opstandelsen er uforståelig, men "med en tone af noget fortroligt". Opstandelsen ses som genoprettelse, og vi aner "at der er tale om en hjemkomst". Der er for mig mere liv og håb i denne forkyndelse end den besværgende gentagelse af ordet fysisk.

I øvrigt: Når man nu er sig bevidst at salmerne også forkynder, ville jeg have glædet mig over at se Aastrups *Det er så sandt at ingen så* blandt salmerne. Men den er måske ikke "fysisk" nok?

Dåb og søndagsmenighed

Det sidste punkt står noget svagere end de to første. Der henvises jævnlig til både nadver og især dåb, men det er ikke mange af prædikenerne der kan siges at udfolde sakramenternes betydning.

To af de yngre præster viser dog at de formår at udfolde dåben som en integreret del af prædikenen, og dermed også integrere dåbsfamilien i den øvrige søndagsmenighed. I den ene (13. søndag efter trinitatis) tør præsten endda bruge sin egen kvindelige synsvinkel som almen erfaringsbaggrund. Det er sjældent, at kvindelige præster gør det. Det står i modsætning til 12. søndag efter trinitatis, hvor en anden kvindelig præst sågar siger: "Jeg ser min kone, som slider derhjemme for mig." Men det er måske en rengøringskone?

Det er næppe noget tilfælde, at det især er hos de ikke så entydigt tidehvervsk orienterede at nadveren udfoldes. Den tidehvervske tradition er ikke den mest frugtbare på dette punkt. Og hvorfor er den eneste nadversalme skærtorsdags *Mindes vi en fuldtro ven?* Der har vel været nadver ved de fleste gudstjenester. Kristi tilstedeværelse i sit ord i salmens 3. vers tolkes tilsyneladende som henvisen-

de til prædikenen. Mon Ikke Grundtvig mener nadverordene? Denne (fejl?)tolkning er næppe tilfældig. Prædikenen er for mange af bidragsyderne det helt centrale i gudstjenesten. Salmerne bruges til at sige noget af det, som de ofte begrebstunge og abstrakte prædikener ikke formår. Godt vi har salmer, der kan det. Men når nu prædikenen er så central, kan det undre, at man ikke generelt er mere optaget af dens form.

Jeg har kun plads til at nævne to ting. Prædikensens anslag og prædikenen som mundtlig genre.

Det vigtige anslag

Anslaget er vigtigt. Vi kan hænge på længe og tale en mere begrebsmæssig og abstrakt videreførelse, hvis anslaget fanger os. Det er der gode eksempler på i bogen, lige fra bemærkningen om at 5. Mosebog forbyder spisning af flagermus til nytårsdags åndeløst spændende fortælling. Den forkætrede brug af film og litteratur til at stille skarpt på teksten, er der også vellykkede eksempler på. Dernæst: En prædiken skal høres, ikke læses.

Nogle har et godt mundret sprog og formår at vise det, de vil fortælle, ikke kun beskrive det. Men mange af prædikanterne hænger fast i principielle betragtninger og abstraktioner, hvor anskuelighed i et fortællende mundtligt sprog ville have større chance for at blive hørt. Og jeg fristes til at spørge, om der "værnes om evangeliets radi-

kalitet" ved at prædike dogmatisk korrekt, hvis det betyder at evangeliet ikke bliver hørt? Endelig: Hvordan kan man dog finde på at divertere en menighed med en skrøne om, at Jesus' afskedstale "blev nedskrevet ordret" af apostlen Johannes? Og det i hele to prædikener (3. søndag efter påske og pinsedag). ■

Nogle har et godt mundret sprog og formår at vise det de vil fortælle, ikke kun beskrive det. Men mange af prædikanterne hænger fast i principielle betragtninger og abstraktioner, hvor anskuelighed i et fortællende mundtligt sprog ville have større chance for at blive hørt.